
**ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА,
СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК**

УДК 336

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2024-3-3>**Косова Т.Д.**доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Національного авіаційного університету**Несенюк Є.С.**доктор філософії,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Національного авіаційного університету**Рябець А.А.**здобувач освітнього ступеня "Магістр"
Національного авіаційного університету**Kosova Tetiana, Nesenjuk Yevhen, Riabets Anastasiia**
National Aviation University**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ****CURRENT ISSUES OF FINANCIAL MANAGEMENT
OF BANKING INSTITUTIONS UNDER MARTIAL LAW**

Показано, що фінансовий менеджмент забезпечує ефективне функціонування банківської установи на ринку та сприяє його довгостроковій стабільності. Систематизовано елементи та об'єкти системи фінансового менеджменту. Визначено, що фінансовий менеджмент банківської установи охоплює не лише традиційні функції управління фінансами, але й більш комплексні завдання, пов'язані з управлінням банківськими операціями. Доведено, що управління банківськими операціями безпосередньо впливає на загальну фінансову стабільність і успіх банківської установи. Узагальнено ключові функції фінансового менеджменту банківської установи, які разом утворюють цілісну систему управління фінансами банківської установи. Доведено, що стратегічне фінансове планування має сприяти створенню чіткого бачення майбутнього розвитку банку, забезпечуючи його здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та підтримувати стійке фінансове становище.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, банківські установи, воєнний стан.

It is shown that financial management ensures the effective functioning of a banking institution on the market and contributes to its long-term stability. The elements of the financial management system are systematized, the effective interaction of which allows to minimize risks and achieve the set goals, contributing to the stability of banking institutions and their ability to adapt to changes in the financial markets. The objects of financial management of the banking institution, which play a key role in ensuring its effective functioning, have been systematized. It was determined that the financial management of a banking institution covers the traditional functions of financial management and more complex tasks related to the management of banking operations. It has been proven that the management of banking operations directly affects the overall financial stability and success of a banking institution. The financial management process of a banking institution is aimed at ensuring financial stability and its ability to achieve long-term financial goals. It is shown that the mechanism of financial management as an independent system includes a complex of tasks, goals, functions and methods aimed at implementing strategic decisions and achieving set goals. The key functions of financial management of a banking institution are summarized (strategic planning, operational planning, coordination, control, information support, financial reporting, ensuring business activity), which together form an integral financial management system of a banking institution, which allows it to effectively achieve its goals and maintain competitiveness on financial market. It is proven that strategic financial planning should contribute to the creation of a clear vision of the bank's future development, ensuring its ability to

adapt to changes in the external environment and maintain a stable financial position. The processes of current and operational financial planning involve the assessment and management of the bank's financial resources in the short term, which will help banks adapt to changing conditions and support the effective implementation of their financial strategy.

Keywords: financial management, banking institutions, martial law.

Постановка проблеми. Воєнний стан, пов'язаний із військовою агресією РФ, викликав суттєві зміни у різних сферах суспільно-політичного життя, у т.ч. в організації банківської справи. Впровадження нових підходів і методів фінансового менеджменту банківських установ є необхідністю для адаптації до швидко змінюваних умов ринку в умовах воєнного стану. У поточній ситуації економічної нестабільності зростають банківські ризики, пов'язані з бюджетним дефіцитом, інфляцією, зменшенням попиту на розміщення депозитів та зростанням ризиків неповернення кредитів. У таких умовах пріоритетом для банківських установ є забезпечення якісного фінансового управління, яке забезпечується наявністю висококваліфікованих кадрів із глибокими знаннями та досвідом, а також використанням передових світових практик. Ефективний фінансовий менеджмент є запорукою успішного функціонування банківських установ, мінімізації ризиків та забезпечення їх стійкості. Важливість фінансового менеджменту полягає у забезпеченні логіки прийняття фінансових рішень банківськими установами. Використання концепцій оцінки ризиків, управління активами і пасивами, аналізу інвестиційних можливостей і стратегій дозволяє фінансовим менеджерам приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на досягнення фінансової стабільності та зростання. Актуальність проблем фінансового менеджменту банківських установ в умовах воєнного стану обумовили вибір теми статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансового менеджменту знаходяться у центрі уваги багатьох учених.

У статті Скрипник Ю. В., Рибалка В. В. викладено важливі аспекти фінансового менеджменту банківської установи, зокрема управління ризиками та адаптації продуктового ряду [1, с. 598]. У полі зору Волкової Н. І., Довганя Р. С. знаходяться питання управління фінансовими результатами банку в умовах воєнного стану [2]. Вдалим є огляд банківських інструментів підтримки фінансової стійкості національної економіки в умовах воєнного стану в Україні (листопад – грудень 2023 року [3]. Проведений аналіз банківської системи України, здійснений Черелюк В. О., вказує на те, що вона має спільні риси з банківськими системами інших країн [4, с. 128]. В Україні і за кордоном існують універсальні і спеціалізовані фінансово-кредитні установи, функціонують банки різного розміру та капіталу, які можуть

ефективно працювати та бути рентабельними. Дронь М. А., Тараненко А. С. підкреслюють важливість використання сучасних інструментів аналізу даних та ефективного управління ризиками в банківському секторі, особливо в умовах геополітичної нестабільності [5, с. 168]. Успішна адаптація до нових реалій залежить від здатності банку: по-перше, розробити інноваційні інструменти, які дозволятимуть швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі та забезпечувати стійкість до ризиків; по-друге, інтегрувати їх у свою щоденну діяльність та розробити стратегії, що враховують специфіку поточних викликів.

Нянько В., Нянько Л., Нянько В. відзначають, що з метою зміцнення потенціалу банківської системи важливо розробити ефективний механізм, який забезпечить: оптимізацію процесів створення та циркуляції грошових ресурсів для забезпечення стабільності та надійності банківської системи; впровадження більш прозорих та гнучких кредитних політик, які відповідають потребам економіки та сприяють її розвитку; ідентифікацію та залучення нових джерел фінансування, включаючи внутрішні та зовнішні інвестиції, для підвищення ліквідності банківської системи [6, с. 104]. Пропонований авторами комплексний підхід до вирішення проблем її функціонування враховує аспекти економічного середовища воєнного стану та передбачає тісну співпрацю між фінансовими установами, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами в інтересах посилення стійкості банківської системи, забезпечення її адаптивності до змін ринку та сприяння загальному економічному зростанню. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати необхідність подальшого розвитку механізмів банківського менеджменту.

Метою дослідження є удосконалення форм і методів фінансового менеджменту банківських установ в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківська установа є унікальним економічним суб'єктом, який системно управляє всіма функціями грошей, які виступають засобом вартості, засобом обігу, засобом платежу та засобом нагромадження. Завдяки цьому банки виступають первинною ланкою ринкової економіки і впливають на широкий спектр фінансових процесів, забезпечуючи стабільність та ефективність економічної системи. Управління цими функціями вимагає від банківських установ особливої компетентності в фінансовому менеджменті, що

дозволяє їм ефективно балансувати між залученням капіталу, його збереженням та примноженням, а також задоволенням потреб клієнтів і підтримкою економічної стабільності.

Специфічні функції банківських установ у сучасних умовах визначають особливості фінансового менеджменту банківських установ, який є складною системою, орієнтованою на управління активами, пасивами, фінансовими результатами та капіталом. Його ключовою складовою є ефективний менеджмент грошових потоків, який забезпечується регулюванням руху фінансів, мобілізацією тимчасово вільних коштів та їх подальшим використанням для отримання прибутку. Банківські установи функціонують як фінансові посередники, які несуть відповідальність за збереження і примноження довірених їм коштів. Їх завданням є не тільки збереження, але й капіталізація залучених коштів, забезпечення прибутковості банківських операцій шляхом ефективного управління банківськими ресурсами. Головна мета банківської установи, яка полягає у забезпеченні прибутковості своєї діяльності, вимагає ретельного управління активами і пасивами для оптимізації використання ресурсів і мінімізації ризиків, пов'язаних із інвестиціями та кредитуванням.

Фінансовий менеджмент включає теоретичні і методичні аспекти, які ґрунтуються на фундаментальних концепціях, розроблених у рамках сучасної теорії фінансів і є методологічною основою для розуміння складних процесів і тенденцій, що відбуваються на фінансових ринках.

Система фінансового менеджменту банківської установи складається з взаємозалежних елементів та завдань, які включають суб'єкти, об'єкти, цілі, завдання, функції, принципи та механізми реалізації (табл. 1).

Кожен із компонентів та завдань відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного управління банківськими операціями. Завдяки інтеграції всіх цих компонентів, механізм фінансового менеджменту допомагає банку досягати поставлених цілей, забезпечуючи ефективне управління фінансовими ресурсами та підвищуючи загальну ефективність його діяльності.

Механізм фінансового менеджменту діє в рамках стратегічного плану банку, де кожен елемент системи (завдання, мета, функції, методи) відіграє свою роль у забезпеченні ефективного управління фінансами. Використовуючи ці елементи, банк може реалізувати свої стратегічні плани, досягати стабільності та прибутковості, а також адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Предметом діяльності фінансового менеджменту банківської установи є розробка та впровадження систем і методів, які сприяють ефективному плануванню й реалізації фінансових операцій у частині залучення та розміщення коштів, що є ключовими для підтримки ліквідності, забезпечення прибутковості та управління ризиками.

Фінансовий менеджмент сприяє оптимальному використанню ресурсів банківської установи для досягнення її стратегічних цілей шляхом розробки детальних планів щодо залучення капіталу, оцінки вартості фінансування, визначення оптимальних шляхів інвестування та контролю за виконанням фінансових стратегій.

Основним об'єктом фінансового менеджменту банківської установи є кошти, які перебувають у її комерційному обігу, а також інші важливі об'єкти, що відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування банку (табл. 2).

Таблиця 1

Елементи та завдання системи фінансового менеджменту банківської установи

№ з/п	Елементи та завдання	Зміст
1	2	3
1	Завдання	конкретні дії, що виконуються для досягнення поставлених цілей, включаючи розробку фінансових стратегій, оцінку інвестицій і управління ризиками
2	Мета	кінцевий результат, якого прагне досягти банк через реалізацію фінансового менеджменту в інтересах максимізації прибутку, мінімізації ризиків, підвищення фінансової стійкості тощо
3	Основні завдання	максимізація прибутковості, збереження капіталу та мінімізація ризиків тощо
4	Методи	конкретні інструменти та підходи, які використовуються для реалізації функцій і досягнення завдань, представлені фінансовими моделями, прогнозами, аналізом ризиків, бюджетуванням, управлінням ліквідністю тощо
5	Механізми реалізації	інструменти та процеси, що використовуються для впровадження фінансових рішень у частині систем управлінського обліку, фінансових моделей та ризик-менеджменту

Продовження таблиці 1

1	2	3
6	Об'єкти	це ресурси або фінансові інструменти, якими управляють у процесі фінансового менеджменту, такі як активи, пасиви та капітал
7	Принципи	основні правила та підходи, на яких ґрунтується фінансовий менеджмент, зокрема принципи ефективності, ліквідності та надійності
8	Суб'єкти	це люди або організації, що беруть участь у процесі фінансового управління, включаючи керівництво банку, фінансових менеджерів та інвесторів
9	Функції	основні напрямки діяльності фінансового менеджменту (планування, аналіз, контроль і регулювання), які забезпечують безперервний процес управління фінансовими ресурсами та досягнення поставлених цілей

Джерело: власна розробка

Таблиця 2

Об'єкти фінансового менеджменту банківської установи

№ з/п	Об'єкт	Зміст
1	Фінансова політика	включає розробку стратегії та тактики, спрямованих на конкретні сфери діяльності банку, що дозволяє ефективно управляти ресурсами та досягати стратегічних цілей
2	Активи й пасиви	це всі ресурси банку (активи) та його зобов'язання (пасиви), управління якими є критично важливим для підтримання фінансової стабільності та забезпечення прибутковості.
3	Власний капітал	ресурси, що належать акціонерам банку, і використовуються для підтримання його діяльності та покриття ризиків
4	Кредитний портфель	сукупність виданих банком кредитів, управління якими впливає на прибутковість та ризиковість діяльності банку
5	Ризик-менеджмент	процес ідентифікації, оцінки та управління ризиками, які можуть впливати на фінансовий стан банку
6	Банківський маркетинг	інструменти та стратегії, спрямовані на просування банківських продуктів і послуг, залучення клієнтів і утримання ринкових позицій
7	Ліквідність	здатність банку виконувати свої зобов'язання вчасно, що є ключовим показником його фінансової стійкості
8	Прибуток	кінцева мета будь-якої комерційної діяльності, яка відображає успішність управління всіма переліченими об'єктами

Джерело: власна розробка

Управління зазначеними об'єктами дозволяє банку ефективно функціонувати, мінімізувати ризики та забезпечувати стабільне зростання і прибутковість.

Поняття фінансовий менеджмент банківської установи є набагато ширшим, ніж аналогічне поняття на підприємстві, оскільки охоплює складніші й різноманітніші аспекти управління фінансовими ресурсами. Складовими фінансового менеджменту банківської установи є: по-перше, управління операціями банку – це безпосереднє управління всіма фінансовими операціями, які банк здійснює щодня в частині кредитування, прийому депозитів, обслуговування платежів та здійснення інших банківських послуг; по-друге, управління фінансами банку – це більш стратегічний аспект, що включає

управління ліквідністю, фінансовими ризиками, прибутковістю та ефективністю банківських операцій. Ці два процеси переплітаються, формуючи цілісну систему фінансового менеджменту, яка спрямована на побудову оптимальної організаційної структури банку. Метою цієї структури є забезпечення ефективного планування та реалізації фінансових операцій відповідно до стратегії банківської установи, спрямованої на підвищення її фінансової стійкості, прибутковості, підтримки стабільності у довгостроковій перспективі.

У загальній системі фінансового менеджменту банківської установи виділяються кілька ключових функцій, які забезпечують ефективне управління фінансами та сприяють досягненню стратегічних цілей банку (табл. 3).

Таблиця 3

Ключові функції фінансового менеджменту банківської установи

№ з/п	Функції	Зміст	Роль
1	Стратегічне планування	передбачає розробку довгострокових планів, спрямованих на досягнення фінансових і загальноекономічних цілей банку	включає визначення стратегій щодо розвитку бізнесу, інвестицій, управління активами та пасивами, а також управління ризиками
2	Оперативне планування	впливає з аналізу та діагностики поточної ситуації в банку та на ринку, представлена короткостроковим плануванням, що охоплює конкретні дії для реалізації стратегічних планів	дозволяє банку швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та коригувати свої дії відповідно до поточних потреб
3	Координація	забезпечує узгодженість дій між різними підрозділами банку, які беруть участь у реалізації фінансових стратегій	сприяє ефективному використанню ресурсів і забезпечує взаємозв'язок між різними напрямками діяльності банку
4	Контроль	є невід'ємною частиною фінансового менеджменту, що дозволяє відстежувати виконання планів, оцінювати результати діяльності та вносити корективи	забезпечує відповідність фактичних показників запланованим і мінімізує ризики невиконання фінансових цілей
5	Інформаційне забезпечення	збір, обробка та аналіз фінансових даних, що дозволяє банку мати повну картину свого фінансового стану та приймати ефективні рішення	прийняття обґрунтованих рішень у сфері фінансового менеджменту, для яких необхідна своєчасна та точна інформація
6	Фінансова звітність	забезпечує прозорість діяльності банку та є основою для аналізу ефективності його діяльності	дозволяє керівництву банку, акціонерам та іншим зацікавленим сторонам оцінити фінансові результати та приймати відповідні рішення
7	Забезпечення ділової активності	включає управління операційною діяльністю, залучення нових клієнтів і розвиток банківських продуктів та послуг	спрямовано на підтримку високого рівня активності банку в його операціях і на ринку

Джерело: власна розробка

Ці функції разом утворюють цілісну систему управління фінансами банківської установи, що дозволяє їй ефективно досягати своїх цілей і підтримувати конкурентоспроможність на фінансовому ринку.

Стратегічне фінансове планування – це процес розробки довгострокової моделі майбутньої поведінки фінансової системи банку, який базується на оцінці стратегічних фінансових потреб, можливостей їх задоволення та перспектив забезпечення фінансової стабільності. Складовими зазначеного процесу є:

- оцінка стратегічних фінансових потреб у частині визначення ресурсів, необхідних для досягнення довгострокових цілей банку в інтересах забезпечення потреб в капіталі, ліквідності, інвестиціях тощо;

- аналіз можливостей забезпечення шляхом оцінки наявних ресурсів і потенційних джерел фінансування, таких як внутрішні резерви, зовнішні запозичення, залучення капіталу, зростання доходів тощо;

- перспективи фінансової стабільності на основі аналізу ризиків та визначення шляхів підтримки фінансової стабільності банку на довгострокову перспективу шляхом управління ризиками, формування резервів, диверсифікації активів і зобов'язань.

Процес поточного та оперативного фінансового планування допомагає банківським установам адаптуватися до змінюваних умов і підтримувати ефективну реалізацію їхньої фінансової стратегії. Поточне та оперативне фінансове планування передбачає оцінку та управління фінансовими ресурсами банку в короткостроковій перспективі, інструментами якого є:

- оцінка поточних фінансових ресурсів шляхом аналізу наявних активів, пасивів і грошових потоків банку;

- прогнозування фінансових потреб на основі визначення ресурсів, необхідних для здійснення запланованих операцій і досягнення короткострокових цілей;

– управління ліквідністю шляхом забезпечення достатнього рівня ліквідності для покриття поточних зобов'язань і операційних витрат;

– контроль витрат і доходів шляхом їх моніторингу витрат і доходів для забезпечення фінансової стабільності;

– планування і коригування шляхом оперативного внесення коректив у фінансовий план у відповідь на зміни в ринковій ситуації або внутрішньому середовищі банку.

Ключовими заходами для ефективного управління внутрішнім фінансовим середовищем банку і забезпечення його успішної та стабільної діяльності в умовах воєнного стану є:

– запобігання тиску ризиків для уникнення негативного впливу з боку різних несприятливих факторів шляхом реалізації стратегій і механізмів для ідентифікації та мінімізації потенційних загроз;

– забезпечення гнучкості у створенні продуктового ряду шляхом адаптації своїх фінансових продуктів та послуг відповідно до змін у ринковому середовищі та потреб клієнтів, розробки нових продуктів і коригування існуючих;

– забезпечення стійкості та надійності шляхом ефективного управління фінансами банківської установи, що допомагає їй підтримувати свою комерційну та функціональну стійкість і є критично важливим для його успішної діяльності;

– відповідність вимогам регулятора, задоволення потреб клієнтів, що забезпечує репутацію і довіру на ринку;

– дотримання вимог основної концепції банківської діяльності у частині стійкості банківської установи, яка залежить від надійності та стабільності її клієнтів, управління ризиками та адаптації продуктів.

Висновки з проведеного дослідження.

1. Показано, що фінансовий менеджмент забезпечує ефективне функціонування банківської установи на ринку та сприяє його довгостроковій стабільності. Систематизовано елементи системи фінансового менеджменту, ефективна взаємодія яких дозволяє мінімізувати ризики та досягати поставлених цілей, піднімаючи управління на новий рівень, сприяючи стабільності банківських установ та їх здатності адаптуватися до змін на фінансових ринках.

2. Систематизовано об'єкти фінансового менеджменту банківської установи, які відіграють ключову роль у забезпеченні її ефективного функціонування, а саме: фінансова політика, активи й пасиви, власний капітал, кредитний портфель, ризик-менеджмент, банківський маркетинг, ліквідність, прибуток. Визначено, що фінансовий менеджмент банківської установи охоплює не лише традиційні функції управління фінансами, але й більш комплексні завдання, пов'язані з управлінням банківськими операціями, які впливають на загальний фінансовий стан банку.

3. Доведено, що управління банківськими операціями безпосередньо впливає на загальну фінансову стабільність і успіх банківської установи. Процес управління фінансами банківської установи спрямований на забезпечення фінансової стійкості та її здатності досягати довгострокових фінансових цілей. Показано, що механізм фінансового менеджменту як самостійної системи включає в себе комплекс завдань, цілей, функцій і методів, що спрямовані на реалізацію стратегічних рішень і досягнення встановлених цілей.

4. Узагальнено ключові функції фінансового менеджменту банківської установи (стратегічне планування, оперативне планування, координація, контроль, інформаційне забезпечення, фінансова звітність, забезпечення ділової активності), які разом утворюють цілісну систему управління фінансами банківської установи, що дозволяє їй ефективно досягати своїх цілей і підтримувати конкурентоспроможність на фінансовому ринку.

5. Доведено, що стратегічне фінансове планування має сприяти створенню чіткого бачення майбутнього розвитку банку, забезпечуючи його здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та підтримувати стійке фінансове становище. Процеси поточного та оперативного фінансового планування передбачає оцінку та управління фінансовими ресурсами банку в короткостроковій перспективі, що допомагатиме банкам адаптуватися до змінюваних умов і підтримувати ефективну реалізацію їхньої фінансової стратегії.

Метою подальшого дослідження є розробка пропозицій із адаптації механізмів фінансового менеджменту банківських установ у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Скрипник Ю. В., Рибалка В. В. Розвиток фінансового менеджменту в банківських установах. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6 (17). С. 594–599.
2. Волкова Н. І., Довгань Р. С. Управління фінансовими результатами банку в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3080/3003/>
3. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (листопад – грудень 2023 року). Київ: Національний інститут стратегічних досліджень. URL:

<https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-16>

4. Черелюк В. О. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи в умовах сьогодення. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 78. С. 124–129.
5. Дронь М. А., Тараненко А. С. Управління фінансовими ризиками банків в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 166–169.
6. Нянько В., Нянько Л., Нянько В. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 35. С. 96–105.

References:

1. Skrypnyk Yu. V., Rybalka V. V. (2018) Rozvytok finansovoho menedzhmentu v bankivskykh ustanovakh [Development of financial management in banking institutions]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 6 (17), pp. 594–599. [in Ukrainian]
2. Volkova N. I., Dovhan R. S. (2023) Upravlinnia finansovymy rezultatamy banku v umovakh voiennoho stanu [Management of the bank's financial results under martial law conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 56. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3080/3003/> [in Ukrainian] (accessed 15 August 2024)
3. Ohliad instrumentiv pidtrymky finansovoi stiykosti v umovakh voiennoho stanu v Ukraini (lystopad – hruden 2023 roku) [Review of tools to support financial stability in the conditions of martial law in Ukraine (November – December 2023)]. Kyiv: Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-16> (accessed 16 August 2024)
4. Cherehliuk V. O. (2022) Problemy ta perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy v umovakh sohodennia [Problems and prospects of development of the banking system in today's conditions]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 78, pp. 124–129. [in Ukrainian]
5. Dron M. A., Taranenko A. S. (2024) Upravlinnia finansovymy ryzykamy bankiv v umovakh voiennoho stanu [Management of financial risks of banks in the conditions of martial law]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 6, pp. 166–169. [in Ukrainian]
6. Nianko V., Nianko L., Nianko V. (2022) Bankivska systema za voiennoho stanu ta u pisliavoiennomu vidnovlenni Ukrainy [The banking system during the martial law and in the post-war reconstruction of Ukraine]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*, vol. 35, pp. 96–105. [in Ukrainian]